

hočeš prepričati o tem, čitaj pesmi: »Zlobna mačka«, »Velika brada«, »Sv. Miklavžu«, »Deca vozi čez vodico«, »Kuže in zajče«, »Pri zibelki«, »Bahač«, »Lovec in zajčki«, posebno pa »Muha« in »Krojač Griva« . . .

Čitatelj se utegne pač tuintam ob kaki obliki namrdniti (n. pr. k povzdigovanj, nam. povzdigovanj . . .). Slog in dikcija pričata, da je avtor hodil v šolo k Levstiku; pozoren čitatelj najde dovolj — vmes tudi precej prisiljenih — »levstikizmov«. Znano je, da je pisal Kržišnik svoje dni tudi pesmi, ki bi ne sodile v zbirko za mladino. A.

»Naš dom«. Zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga in zanimivosti i. t. d. III. zvezek. I. Vojna leta 2000. Fantastična povest A. Boruma. Iz ruščine prevel Zaplaninec (str. 1—32). — II. Doma in na tujem. Poučna povest za narod. Poljski spisal Felicijan Pintowski. Poslovenil Podravski (str. 35—153). Cena 25 kr., po pošti 5 kr. več. — O prvi povesti povemo kar naravnost, da je prav malo vredna. Da se naši prelagatelji zatekajo k Rusom, je seveda docela odobravati, toda izbirati treba bisere, pa ne smeti. — Druga povest je res, kakor je že v naslovu povedano, zlasti poučna povest, pisana »in usum agricularum«; toda pripovedovanje je živahno, zanimivo, preprosto, dasi semtertja malo preromantično. Jezik pa ni niti v prvi niti v drugi povesti vzoren. In vendar menimo, da bi tako živahno in prostrano književno podjetje, kakor je Hribarjevo v Celju, lahko vzdrževalo veččega korektorja. Potrebno bi to bilo vsekakor; kajti grde jezikovne hibe priskutijo izobraženemu čitatelju še tako zanimivo vsebino, kakor žaltavi ocvirki ogabijo najboljšo jed! Prevoditelj prve povesti nima niti pojma o navadnih jezikovnih konstrukcijah; to kaže vsaka stran njegovega prevoda.

Druga nemška vadnica za slovenske občne ljudske šole. Spisala H. Schreiner, ravnatelj, in dr. J. Bezjak, prof. na c. kr. učiteljskišči v Mariboru. Velja vezana 1 krono 60 vinarjev. Na Dunaju. V cesarsko-kraljevi zalogi šolskih knjig. 1899. Str. 338. — To je torej nadaljevanje »Prve nemške vadnice«, ki sta jo spisala ista pisatelja, in o kateri smo svoj čas obširneje izpregovorili. Le-te »Druge vadnice« prilična obilnost izvira odtod, ker je nje gradivo preračunjeno za dve šolski leti ter zategadelj razpada na dva oddelka, izmed katerih ima vsak svoj slovarček, a vrhutega je dodejan na koncu knjige alfabetski slovarček.

Kako razborito sta uredila pisatelja knjigo, prav po Komenskega vzoru (prim. »Orbis pictus«!) pouk v tujščini družč z nazornim poukom na podlagi »Stenskih slik«, ki jih je izdal Jansky v Taboru, kako sta sestavila prvi del iz osmih, drugi del iz desetih takih slik (»Garten und Feld«, »das Dorf«, »der Garten im Sommer« itd.), in kako vsaka izmed teh slik zopet razpada v tri oddelke, namreč a) nazorni pouk, b) slovnico, c) berila — o vsem tem kakor tudi o metodiškem razpravljanju nazornih slik, slovnice in beril nas poučujeta pisatelja sama v brošurici: »Anleitung zum Gebrauche des Zweiten deutschen Uebungsbuches für slovenische allgemeine Volksschulen«. Preis broschiert 40 h. Wien. Kaiserlich-königlicher Schulbücherverlag. 1899. Str. 27. To knjižico bi morali po našem mnenju šolski nadzorniki in voditelji onim učiteljem, ki bodo po »Vadnici« poučevali, ne le priporočati, ampak jim jo naravnost ištimitati; kajti v rokah neukega ali zlovoljnega učitelja seveda tudi ingeniozno učilo Schreinerjevo-Bezjakovo ne bi imelo zaželjenega uspeha, kakor je ni metode na svetu, ki se po

zlovoljnemu in zagovednemu ne bi dala patvoriti v karikaturno spako. In baš analitiška metoda, ki sta jo Scäreiner in Bezjak tako lepo izkoristila za nemški pouk na naših ljudskih šolah, dasi je edino pametna in uspešna pri jezиковnem pouku, in dasi so bili vsi imenitni pedagogi vseh časov nje pristaši, ima vkljub vsemu toliko očitih in prikritih, deloma zlovoljnih, deloma nezasodnih nasprotnikov, da jo je treba nekaterim, ki jo mrze zlasti iz komodnosti, kar naravnost oätroirati. — Te dni je na neki učiteljski konferenci na Štajerskem poročal nekdo o »Prvi vadnici« ter trdil, da jo bo treba po njegovi izkušnji še temeljito predelati, češ, da Scäreiner in Bezjak sta pač dobra pedagoga, pa malo praktična učitelja. Prav bi bilo, da bi se nasproti takim neugodnim, po našem mnenju neupravičenim glasovom pojavili drugi ugodni glasovi, ki bi se takisto opirali na prakso; praksa proti praksi! Ne rečemo, da bi bčli »Vadnici« brez hčb, a vse te hčbe — mi poznamo knjigo precej natančno — se ne dostajejo bistva in celega načrta, ampak so zgolj postraške ter se po temeljiti izkušnji lahko odpravijo pri drugem natisku; ali greh bi bilo radi njih obsojati celo delo. Onema nevšečnemu referentu pa mi pravimo: Najboljša knjiga je v rokah nespretnikov in nevoljnikov tega rodje, a spreten in vnet učitelj doseže uspehov tudi s prilično slabo knjigo; vsekakor pa sta Scäreinerjevi-Bezjakovi »Vadnici« doslej daleko najboljše knjige te vrste, in ako nam je že nemščina neizogibna liki izvirni greh, potem je že vendar bolj umestna naravna analitiška metoda, ki obeta vsaj nekaj uspeha, nego pa duhomorna gramatiška metoda, ki je seveda komodnim, malomarnim učiteljem najboljšee sredstvo za formalno (?) izobraževanje ter disciplinarno kročenje nebrzdane mladine.

Bojni klic »bravec« in protiklic »bralec« še vedno odmevata po našem časopisju, in videti je, da se zanimanje za to vprašanje lotova vedno širših krogov. Da smo mi brez krive sramežljivosti in brez samoljubne trdovratnosti odobrili ona mnenje, ki se je dokazalo kot pravo, dasi je nasprotio naši dosedanjí rabi, tega nam vobče nihče ni štel v greh, celo laskamo si, da smo mi s svojo hitro in očločno izjavo kolikor toliko pripomogli, da so se doslej skoro vsi javni glasovi izrekli v polog »bralečevce«, katere je tako izvrstno organizoval prof. Rešič. Samo neki dovtipnež (A. K.) je v »Slov. Narodu« v podlistku neke sobotne številke sicer zadovoljivo kvitiral našo prostodušno izjavo, a pri tem si ni mogel kaj, da ne bi bil zbil par ceneniš žaltaviš dovtipov o zmešanem učenjakih in slovníčarjih; mi mu jih prav od sreca privoščimo, posebno če se mu je s njimi posrečilo napraviti kaj reklame za pešenega bravca Pod Pečjo. Take zlogolike hudomušceče bi bilo pač samar prepričavati, o čemer so prepričani vsi naši čitatelji, ki so dobre volje, da se baš »Zvon« nerad vmešava v slovníčarske posle, in baš zategadelj je bil »Zvon« prvi, ki se je brez pomisleka oklenil Pfeteršnikove pisave, češ, da sedaj slovenskim urodnikom ne bo nič več treba slovníčariš, ko jim bođe možno kar slepo siediti priznani avtoriteti. Príkupljivi se nam -avca in -ivci pač nikdar niso zdeli, a ker se v znanstveno preiskovanje njih upravičenosti nismo niti utegnili niti marali spuščati, smo doprinesli tudi ta »sacrificio d' intelletto« zaradi ljubega miru in ljube edinosti. Naravno in umevno pa je tudi, da nas je z veseljem navdal Peruškoy dokaz njih teoretiške neupravičenosti; ali ne bi bilo puhlo dosledničarstvo, ako bi bili začlopili očí in zatvorili ušesa nazpram Peruškovim razlogom ter vztrajali navzlic boljšemu prepričanju pri -avcih in -ivcih samo zategadelj, da nam kak dovtipnež ne bi mogel očitati nedoslednosti in »zmešanega učenjaštva«?